

1. רופאים לזכויות אדם
2. המוקד להגנת הפרט מיסוד של ד"ר לוטה זלצברגר
על-ידי ב"כ עוה"ד תמיר בלנק ו/או נדיה דקה
מרחוב שמואל הנגיד 27, ירושלים, 94269
טלפון: 02-6222808; פקס: 03-5214947
דוא"ל: mail@lb-law.net

העותרות

נ ג ד

1. שר הבריאות
2. שירות בתי הסוהר
3. המפקד הצבאי לאזור הגדה המערבית
4. מתאם פעולות הממשלה בשטחים – מת"ק עזה
על-ידי פרקליטות המדינה,
משרד המשפטים, ירושלים
טלפון: 073-3925311; פקס: 02-6467011

המשיבים

תגובה מקדמית מטעם המשיבים

1. בהתאם להחלטות בית המשפט הנכבד, מתכבדים המשיבים להגיש תגובה מקדמית מטעמם לעתירה.

פתח דבר

2. כזכור, עניינה של העתירה בבקשת העותרות כי בית המשפט הנכבד יחייב את המשיבים (שר הבריאות, שירות בתי הסוהר, המפקד הצבאי ומתאם פעולות הממשלה בשטחים) לבוא וליתן טעם:

"(1) מדוע לא יקבעו ויפורסמו נהלים כתובים הנוגעים לעדכון משפחות אסירים ועצורים (להלן: "כלואים"), על ידי גורם רפואי אודות מצבו הרפואי של בן משפחה המוחזק בכלא בעת העברתו או המצאותו באשפוז במוסד רפואי מחוץ לכתלי הכלא.

(2) מדוע לא יקבעו במסגרת הנהלים הסדרים המאפשרים קשר מידי ושוטף בין הכלואים למשפחותיהם, ובין המשפחות לצוות הרפואי, וכן יאפשרו תמיכה בחולה ושותפות בקבלת החלטות רפואיות.

(3) במסגרת נהלים אלה יש לקבוע, בין היתר: לאפשר לכל כלוא לעדכן את בני משפחתו במצבו באופן שוטף, יש לאפשר לחולה כשיר להביע הסכמה למסירת מידע, לגבי קטין יש ליצור קשר עם אפוטרופוס לאחר בירור מול הקטין עצמו, יש להסדיר טפסים ייעודיים, כאשר הכלוא לא בהכרח יש לעדכן קרוב משפחה, במידה וכוחות הביטחון לא מאפשרים עדכון יש לכנס את ועדת האתיקה".

3. כפי שיפורט להלן, עמדת המשיבים היא כי דין העתירה להידחות על הסף, שכן היא מערבת גורמים ועניינים שונים, אשר פועלים על בסיס תשתית עובדתית ונורמטיבית שונה, באופן שמקשה על בירורה של העתירה ושל העניינים העולים במסגרתה. כמו כן, דיון אפקטיבי בעתירה עליו להיעשות על בסיס מקרה קונקרטי, שביחס אליו נטען שההסדרים הקיימים מובילים לתוצאה אשר יכולה להצדיק התערבות שיפוטית בהתנהלות המשיבים. אך כך לא נעשה.

יודגש, כי ככל שתתעורר בקשה הנוגעת לעניינו קונקרטי של אסיר או עצור כזה או אחר, פתוחה בפניו הדרך לפנות לערכאות שיפוטיות, לאחר מיצוי הליכים פרטני אל מול הגורמים הרלוונטיים במשיבים, לפי העניין.

בתוך כך, ככל שמדובר באסיר קונקרטי, ולו טענות בדבר פגיעה בזכויותיו או בתנאי מאסרו, הרי שיש באפשרותו לפנות בעתירת אסיר בעניין זה לפי פקודת בתי הסוהר [נוסח חדש], תשל"ב-1971 (להלן: **פקודת בתי הסוהר**), ומשכך, קיים סעד חלופי בעניינו, בדמות הגשת עתירת אסיר, אשר אף הוא מצדיק דחייה על הסף של העתירה דנן.

4. למעלה מן הנדרש, במסגרת תגובה זו תפורט בתמצית המסגרת הנורמטיבית תוך התייחסות לטענות העולות מן העתירה. בתוך כך, אגב הטיפול בעתירה, ובמסגרת בחינת הדברים בקרב גורמי המשיבים השונים, הוחלט על המשך בחינת חלק מהעניינים העולים מהעתירה בקרב שירות בתי הסוהר. בחינה זו טרם הסתיימה. עוד יצוין כי מרכז השליטה לענייני כליאה (להלן - **משל"ט הכליאה**), שהוא הגוף האחראי על מסירת מידע לבני משפחתם של עצורים באזור יהודה ושומרון בדבר מיקום מעצרם, מקיים בחינה כללית בעניין עבודתו. בחינה זו, אשר טרם הסתיימה, אינה כוללת עניינים העולים מן העתירה, אך עשויה להשליך עליהם.

בנסיבות אלו, יטענו המשיבים כי דין העתירה להידחות על הסף, תוך שמירת זכויות העותרות בטענותיהן, אל מול כל גורם.

5. דרך הילוכנו תהיה כדלקמן: תחילה, נפרט את הרקע הנורמטיבי הרלוונטי. לאחר מכן, נתייחס לטענות המועלות בעתירה. בתוך כך, נסקור את התכתובות בין המשיבים לעותרות, ונתייחס לדוגמאות המובאות בעתירה. לבסוף, תפורט עמדת המשיבים.

ב. רקע נורמטיבי רלוונטי

1.ב. החובה לשמירה על סודיות רפואית

6. שיתוף מידע אודות מצבו הבריאותי של אדם מצוי בליבת הזכות לפרטיות, וגילוי ללא הסכמת בעל המידע, מהווה פגיעה בפרטיותו. ראו לעניין זה: פסקה 10 להחלטתו של כב' השופט צ' זילברטל ברע"א 482/13 אליהו חברה לביטוח בע"מ נ' פלונית (ניתן ביום 23.4.13). כן ראו: סעיף 2(11) לחוק הגנת הפרטיות, תשמ"א-1981 (להלן: **חוק הגנת הפרטיות**). כמו כן, חובת שמירה על סודיות רפואית, נקבעה בחוק זכויות החולה, תשנ"ו-1996 (להלן: **חוק זכויות החולה**).

7. חוק זכויות החולה, קובע חובה המוטלת על כל מטפל או עובד במוסד רפואי, לשמירה על סודיות רפואית של מטופל. סעיף 19 לחוק זכויות החולה, קובע כך:

19" (א) מטפל או עובד מוסד רפואי, ישמרו בסוד כל מידע הנוגע למטופל, שהגיע אליהם תוך כדי מילוי תפקידם או במהלך עבודתם.
(ב) מטפל, ובמוסד רפואי – מנהל המוסד, ינקטו אמצעים הדרושים כדי להבטיח שעובדים הנתונים למרותם ישמרו על סודיות הענינים המובאים לידיעתם תוך כדי מילוי תפקידם או במהלך עבודתם."

8. סעיף 20 לחוק זכויות החולה מפרט את המקרים בהם מותרת מסירת מידע רפואי לאחר, כדלקמן:

20" (א) מטפל או מוסד רפואי רשאים למסור מידע רפואי לאחר בכל אחד מאלה:
(1) המטופל נתן את הסכמתו למסירת המידע הרפואי;
(2) חלה על המטפל או על המוסד הרפואי חובה על פי דין למסור את המידע הרפואי;
(3) מסירת המידע הרפואי היא למטפל אחר לצורך טיפול במטופל;
(4) לא נמסר למטופל המידע הרפואי לפי סעיף 18(ג) וועדת האתיקה אישרה את מסירתו לאחר;
(5) ועדת האתיקה קבעה, לאחר מתן הזדמנות למטופל להשמיע את דבריו, כי מסירת המידע הרפואי על אודותיו חיונית להגנה על בריאות הזולת או הציבור וכי הצורך במסירתו עדיף מן הענין שיש באי מסירתו;
(6) מסירת המידע הרפואי היא למוסד הרפואי המטפל או לעובד של אותו מוסד רפואי לצורך עיבוד המידע, תיוקו או דיווח עליו על פי דין;
(7) מסירת המידע הרפואי נועדה לפרסום בבטאון מדעי, למטרות מחקר או הוראה בהתאם להוראות שקבע השר ובלבד שלא נחשפו פרטים מזהים של המטופל.
(ב) מסירת מידע כאמור בסעיף קטן (א) לא תיעשה אלא במידה הנדרשת לצורך הענין, ותוך הימנעות מרבית מחשיפת זהותו של המטופל.
(ג) קיבל אדם מידע לפי סעיף קטן (א), יחולו עליו הוראות סעיף 19 והוראות סעיף זה, בשינויים המחויבים."

9. מכאן, שחוק זכויות החולה מטיל חובה על כל מטפל ועובד במוסד רפואי, לרבות גורמי הרפואה בשירות בתי הסוהר וצה"ל, לשמור בסוד כל מידע הנוגע למטופל שנודע להם תוך כדי מילוי תפקידם, פרט למקרים בהם מותרת מסירת המידע, המנויים בסעיף 20 לחוק זכויות החולה.

10. יודגש, כי חוק זכויות החולה אינו מעניק מעמד מיוחד לבני משפחתו של מטופל, לעניין מסירת מידע על מצבו הרפואי של המטופל. מכאן שגם לצורך מסירת מידע לבני משפחתו של מטופל, דרושה הסכמתו של המטופל בהתאם לסעיף 20(1) לחוק זכויות החולה (או התקיימותו של תנאי אחר מסעיף 20 לחוק זכויות החולה). כפי שצוין בעתירה, חוזר 53/2003 "מתן מידע רפואי לקרובי החולה", אשר צורף כנספח יב לעתירה – אינו בתוקף.

11. בתוך כך, בחוזר 71/1997 "מסירת שמות חולים במודיעין ב"ח", מיום 6.11.1997 (להלן: **החוזר**), מצוין כי בתי החולים מחויבים לשמור על סודיות רפואית גם באשר לעצם עובדת אשפוזו של אדם. בהתאם לחוזר, מונחים בתי החולים להחתיים מטופל, במסגרת ההחלטה על טופס הסכמה לאשפוז, גם על הסכמתו למסירת מידע אודות אשפוזו לפונים שיבקשו מידע באופן טלפוני או בהגיעם למודיעין בית החולים. במקרים בהם לא ניתן לברר את הסכמתו של מטופל לכך בשל מצבו הרפואי (למשל כאשר המטופל אינו בהכרה), ניתן למסור מידע לקרוב משפחה מדרגה ראשונה בלבד המגיע לבית החולים. במקרה של אירוע מרובה נפגעים, רשאי מנהל בית החולים, ממלא מקומו או מנהל המחלקה לרפואה דחופה, לאשר מסירת מידע אודות מאושפזים בטלפון.

חוזר 71/1997 מסומן ומצורף **מש/1**.

יחד עם זאת, על פי הנמסר מגורמי משרד הבריאות, על אף שהדבר אינו מצוין במפורש בחוזר משרד הבריאות (שבתוקף), במקרים חריגים בהם מגיע לבית החולים מטופל במצב שאינו בהכרה, תימסר הודעה לבני משפחתו מדרגה ראשונה אודות אשפוזו בכפוף לזיהוי ודאי של בני משפחתו, ולהיעדר מניעה אחרת.

12. לשלמות התמונה, יצוין, כי סעיף 18 לחוק זכויות החולה קובע כי במקרים חריגים מטפל רשאי להחליט שלא למסור **למטופל** מידע רפואי מלא או חלקי המתייחס אליו, אם המידע עלול לגרום לו נזק או לסכן את חייו. במקרה זה, על המטפל לעדכן את ועדת האתיקה בהחלטתו, לצרף את המידע שלא נמסר **למטופל** ואת נימוקיו לאי מסירתו. בהתאם לסעיף 20(4) לחוק זכויות החולה, ועדת האתיקה רשאית להעביר את המידע ל"אחר".

13. לסיכום חלק זה, באשר לכלל המטופלים, מוטלת חובה על כל מטפל ועובד במוסד רפואי לסודיות רפואית בענייניו של המטופל. חובה זו אינה נסוגה כאשר מדובר בבן משפחה של המטופל, אשר רשאי לפנות ולקבל מידע בענייניו רק אם ניתנה לכך הסכמתו של המטופל, או במידה שלא ניתן לקבל את הסכמתו, ניתן למסור מידע אודות אשפוזו, רק אם מדובר בבן משפחה מדרגה ראשונה המגיע לבית החולים. זאת כאשר, במקרים חריגים בלבד, בהם מגיע לבית החולים מטופל במצב שאינו בהכרה, תימסר הודעה לבני משפחתו מדרגה ראשונה אודות אשפוזו, בכפוף לזיהוי ודאי של בני משפחתו, ולהיעדר מניעה אחרת.

נפנה לסקור כעת את ההוראות הנוגעות לעניין מטופלים שהם אסירים או עצורים המוחזקים במשמורת שירות בתי הסוהר.

2.ב. מידע רפואי בעניינם של אסירים או עצורים המצויים במשמורת שירות בתי הסוהר

14. תחילה יצוין, כי סעיף 11ב לפקודת בתי הסוהר, קובע, כי אסיר יהיה זכאי, בין היתר, לטיפול רפואי הנדרש לשם שמירה על בריאותו, ותנאי השגחה מתאימים לפי דרישת רופא של שירות בתי הסוהר.

מכוח הוראה זו, עוגנו בפקודת הנציבות 04.44.00 "טיפול רפואי באסיר" (להלן: **פקודת טיפול רפואי באסיר**) הנחיות מפורטות באשר לטיפול הרפואי הניתן לאסירים, וכן עוגנו נהלים המסדירים את עבודת מערך הרפואה בשירות בתי הסוהר ואופן הטיפול באירועים רפואיים שונים (צילום פקודת טיפול רפואי באסיר צורף לעתירה כנספח ט"ו).

למותר לציין, כי מערך הרפואה בשירות בתי הסוהר מעניק מענה רפואי שוטף וקבוע בכלל מתקני הכליאה, כמו גם שירותים מתקדמים כמו רפואת שיניים, מרפאות מומחים, פסיכיאטריה, מערך סיעודי ועוד. בכל תחום רפואי בו לא ניתן לתת מענה במסגרת שירות בתי הסוהר, המענה ניתן באמצעות הרפואה הציבורית.

15. לצורך המענה הרפואי הרחב שניתן במסגרת שירות בתי הסוהר לאסיר במהלך שהותו במאסר, כחלק מתהליך קליטתם למשמורת שירות בתי הסוהר, חותמים אסירים ועצורים המוחזקים במשמורת שירות בתי הסוהר, על טופס ויתור על סודיות רפואית לטובת המערך המטפל של שירות בתי הסוהר. חתימה זו, בין היתר, מאפשרת לגורמי שירות בתי הסוהר לקבל את מכלול המידע הרפואי אודות האסיר, הנדרש לצורך טיפול מיטבי באסיר. ראו סעיף 10 ונספח א' לפקודת טיפול רפואי באסיר.

16. להלן נפרט את האופן שבו יכולים להתעדכן בני משפחותיהם של אסירים ועצורים המוחזקים במשמורת שירות בתי הסוהר, אודות הליכים רפואיים שעוברים האסירים והעצורים בעת אשפוזם מחוץ לכותלי בתי הסוהר. לעניין זה נבחין בין הליך רפואי ידוע וקבוע מראש לבין טיפול חירום, או טיפול מתוכנן שהפך לחירום. כן יצוין, כי תיתכן אבחנה בין אוכלוסיות אסירים שונות (פליליים וביטחוניים) וזאת לנוכח מגבלות הקשר עם החוץ החלות על אוכלוסיות האסירים השונות.

17. ראשית, נתייחס לעניינם של אסירים ועצורים המאושפזים בעקבות הליך רפואי ידוע וקבוע מראש.

18. כפי שיפורט להלן, ככלל, ביכולתם של אסירים ועצורים פליליים לעדכן מראש את בני משפחתם בדבר ההליך הרפואי שהם עתידים לעבור במהלך אשפוזם מחוץ לבתי הסוהר, וכן לעמוד בקשר עם משפחתם במהלך אשפוזם בבתי החולים בהתאם לפקודות ולנהלי שירות בתי הסוהר. אסירים יכולים לעשות כן במסגרת "טובות הנאה" (כהגדרתן בסעיף 19 לתקנות בתי הסוהר, תשל"ח-1978) הניתנות להם במהלך מאסרם, ובכלל זאת במסגרת ביקורי משפחות והקשר הטלפוני השוטף, והכל בהתאם לפקודות ונהלי שירות בתי הסוהר. עצורים יכולים לעשות כן במסגרת שיחות הטלפון וביקורי המשפחות להם הם זכאים בהתאם להוראות חוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים)(תנאי החזקה במעצר), תשנ"ז-1997.

בהקשר זה יצוין כי, ככלל אסירים פליליים המוחזקים בשירות בתי הסוהר מקיימים קשר טלפוני שוטף עם בני משפחותיהם, בהתאם להוראות פקודת נציבות שירות בתי הסוהר 04.36.00 – "קשר טלפוני של אסירים ועצורים" (להלן: **פקודת קשר טלפוני של אסירים ועצורים**). בנוסף, בהתאם להוראות פקודת הנציבות 04.42.00 "סדרי ביקור אצל אסירים" (להלן: **פקודת סדרי ביקור אצל אסירים**), מקבלים האסירים ביקורי משפחות ועורכי דין באופן שוטף ותדיר.

לעניין אסירים המוגדרים "אסירים ביטחוניים" בהתאם לפקודת הנציבות 04.05.00 "הגדרת אסיר בטחוני" (להלן: **אסירים ביטחוניים**) המוחזקים בשירות בתי הסוהר, הרי שאסירים אלו ככלל אינם מקיימים שיחות טלפוניות. זאת, בהתאם להוראות סעיף 19(א) לפקודת הנציבות 03.02.00 – "כללים ביחס לאסירים ביטחוניים" (להלן: **הכללים ביחס לאסירים ביטחוניים**). וזאת, למעט אסירים העומדים בתנאי סעיף 4ב' לכללים ביחס לאסירים ביטחוניים (הכלואים בנפרד מהאסירים הביטחוניים); (ר' לעניין זה: עע"א 1076/95 **מדינת ישראל נ' קונטאר**, תק-על 96(3), 232, 236 (1996); רע"ב 6956/09 **יונס נ' שירות בתי הסוהר**, תק-על 2010(4), 210).

יחד עם זאת, אסירים אלו רשאים להגיש בקשה בהתאם לסעיף 19(ג) לכללים ביחס לאסירים ביטחוניים, לקיים שיחות טלפון מטעמים הומניטריים, וזאת בהתאם להוראות סעיף 19 לכללים ביחס לאסירים ביטחוניים. ובנוסף גם הם מקבלים, באופן שוטף, ביקורי משפחות ועורכי דין, בהתאם לכללים החלים על אסירים ביטחוניים (זאת, למעט אוכלוסיית אסירי חמאס עזה שאינם מקבלים ביקורי משפחות החל מיום 1.7.17 בהתאם להנחיית השר לביטחון פנים מיום 18.6.17, ולבחירות עיתיות שנערכות על ידו, וראו גם החלטת בית המשפט הנכבד בבג"ץ 6314/17 **נמנס נ' ממשלת ישראל** (4.6.19)).

ויובהר, כי ככל שמדובר באסירים או עצורים בגירים, לא חלה על שירות בתי הסוהר כל חובה ליידוע בני משפחתם אודות ההליך הרפואי החל בעניינו. בכוחו של האסיר או העצור לעשות כן בעצמו, בהתאם לרצונו ובהתאם לנהלים החלים בעניינו על פי סיווגו - כמפורט לעיל. היעדר חובה זו עולה בקנה אחד עם החובה לשמירה על סודיות רפואית, כמפורט לעיל.

עם זאת יצוין, כי מטעמי ביטחון, ככלל, לא מצוי בידי האסיר או העצור מלוא המידע בדבר המיקום והמועד המדויק בו הוא צפוי לעבור את ההליך הרפואי המתוכנן. זאת, משום שבמצב הדברים הרגיל, אסיר מוחזק בתוך בית סוהר, מאחורי מעגלי אבטחה נרחבים. עם הוצאתו של אסיר או עצור לאשפוז, **במרחב אזרחי ציבורי**, מעגלי האבטחה מצטמצמים באופן משמעותי, הנגישות של גורמים שונים אליו גוברת, ומנגד היכולת לבקר או לפקח על הגורמים השונים פוחתת. המדובר בסיטואציה החושפת את האסיר או העצור לסיכונים, וכן מסכנת את צוות הליווי ואת האזרחים המצויים במקום, בין אם מפני האסיר או העצור עצמו ובין אם מפני גורמים חיצוניים.

על פי הנמסר מגורמי שירות בתי הסוהר, ניסיון שירות בתי הסוהר מלמד, כי במהלך יציאה לבתי חולים נעשים, כדרך השגרה, ניסיונות למימוש כוונות שליליות, הן מצד האסיר, והן מצד בני משפחתו או צדדים שלישיים, כגון: בריחה, ניסיונות פגיעה באסיר או על ידו, העברת חפצים אסורים (סמים, טלפונים, נשק חם או קר) לרבות הסלקת החפץ מבעוד מועד במקום האשפוז

המיועד, התחזות לאחר, התקהלות או אלימות של בני המשפחה בבית החולים ועוד. יצוין, כי במהלך שנת 2021 תועדו מעל 150 אירועים חריגים, ביניהם אירועים כמפורט לעיל, במהלך אשפוז אסירים בבתי חולים (מחוץ למתקני שירות בתי הסוהר).

בהתאם, נוקט שירות בתי הסוהר **זהירות יתרה** במסירת מידע לבני משפחה אודות פרטי אשפוז של אסיר. יחד עם זאת, פרטי ההליך הרפואי אשר עתיד האסיר או העצור לעבור ידועים לו (למעט כאמור מועד מדויק ומיקום), וביכולתו לעדכן אודותיהם את בני משפחתו כאמור.

21. לצד זאת, נהלי שירות בתי הסוהר אף מקנים, ככלל, אפשרות לאסירים ועצורים (בהתאם לסיווגם כפליליים או ביטחוניים) שנמצאים **במהלך האשפוז** לקיים שיח עם בני משפחתם ולעדכן אותם על מצבם הרפואי, וכן לקבל ביקורים.

22. נוהל "אבטחת אסיר באשפוז בבית חולים מחוץ לבית הסוהר" (להלן: **נוהל אבטחת אסיר באשפוז**), אשר מסדיר את הסדרי הביטחון במהלך האשפוז, מאפשר לבחון ביצוע **שיחות טלפון וביקורים במהלך האשפוז לאסירים ועצורים פליליים** בהתאם לפקודת קשר טלפוני של אסירים ועצורים ופקודת סדרי ביקור אצל אסירים. יוער, כי מדובר בנוהל של חטיבת המבצעים בשירות בתי הסוהר, הכולל הנחיות ביטחוניות בנוגע להיערכות שירות בתי הסוהר טרם אשפוזו של אסיר ובמהלכו, ועל כן, חוסה תחת הסייגים לתחולת חוק חופש המידע, תשנ"ח-1998. המשיבים ערוכים להגיש את הנוהל המלא במעטפה סגורה לעיונו של בית המשפט הנכבד בלבד, בהסכמת העותרות, וככל שבית המשפט הנכבד יראה בכך צורך. כמו כן, הסעיפים הרלוונטיים לענייננו יובאו להלן:

"14. שיחות טלפון לאסיר

- 14.1 שיחות טלפון לאסירים מאושפזים (שפוטים, עצורים עת"ה/עה"א) יינתנו/ישללו בהתאם לפקנ"צ 04.36.00 "קשר טלפוני של אסירים".
- 14.2 מפקד בית הסוהר יקבע את תדירות ביצוע הקשר הטלפוני (באם יינתנו), בהתאם למגבלות טכנולוגיות, ביטחוניות וביחס למשך זמן האשפוז.
- 14.3 אופן ביצוע שיחות הטלפון של האסיר ייקבע ע"י קצין האג"מ ובהתאם לאמצעים הטכנולוגיים העומדים לרשותו, ככל וקיים ברשות צוות האשפוז מכשיר ייעודי של שירות בתי הסוהר, שיחות הטלפון יבוצעו באמצעותו
- 14.4 במידה ואושרו שיחות טלפון לאסיר, האישור וההנחיות הביטחון יעוגנו בהתאם לנספח א' "הנחיות ביטחון לצוות המאבטח אסיר באשפוז בבית חולים" לנוהל זה.

15. ביקורים לאסיר

- 15.1 ביקורים לאסירים מאושפזים (שפוטים, עצורים עת"ה/עה"א) יינתנו/ישללו בהתאם לפקנ"צ 04.42.00 "סדרי ביקור אצל אסירים" ולפקנ"ץ 04.34.00 "מתן שירות מקצועי לאסירים ועצורים ע"י עו"ד".
- 15.2 מפקד בית הסוהר יקבע את אופן ותדירות הביקורים בהתאם למגבלות ביטחוניות וביחס למשך זמן האשפוז.

15.3 ...

15.4

15.5

- 15.6 באסירים הנוגעים לאוכלוסיות הבאות: התראה, סג"ב, ביטחוניים, הפרדה, אגף שמור, ט.ה רמה א', שפוטים למאסר עולם (שאינם בסבב חופשות) – ביקור ייעשה בכפוף לאישור ממ"ז/סממ"ז/קצין אג"ם מחוזי יש לצרף את האישור להנחיות הביטחון".

23. ביחס לאסירים ביטחוניים יצוין, כי הם רשאים לבקש לקיים שיחות טלפון מטעמים הומניטריים גם במהלך אשפוזם בבית חולים, בהתאם להוראות סעיף 19 לכללים ביחס לאסירים ביטחוניים, ובקשתם תיבחן בהתאם לרגישות ביטחונית הנובעת מהדבר ולנסיבות הקונקרטיות של המקרה.

24. יצוין, כי בהיעדר מניעה ביטחונית למסור מידע אודות מקום אשפוזו של האסיר, רשאים בני המשפחה לפנות אל צוות בית החולים בהתאם להנחיות ולהוראות בית החולים. ויוער, כפי שיפורט בהמשך הדברים, כי לא הובאו בעתירה דוגמאות למקרים בהן נמסרה הודעה כי הייתה מניעה ביטחונית שכזו ואף נהפוך הוא – כלל הדוגמאות המתייחסות לשירות בתי הסוהר כוללות פנייה לבית החולים עצמו, משמע, המידע אודות עצם האשפוז ומיקומו, הייתה ידועה לבני המשפחה, ולמעשה לא היה עוד כל מידע נוסף ששירות בתי הסוהר יכול היה למסור בעניינו של האסיר/עצור.

25. מן המפורט לעיל עולה, כי ככלל, אסירים ועצורים יכולים לעדכן את בני משפחותיהם על ההליך הרפואי אותו הם צפויים לעבור; לעמוד עם בני משפחתם בקשר במהלך אשפוזם; ולעדכן את בני משפחתם במצבם גם לאחר שובם למתקן הכליאה או המעצר. כמו כן, ניתן לראות כי קיים נוהל המסדיר קשר עם אסירים במהלך אשפוז, הן באמצעות שיחות טלפון והן באמצעות ביקורים, וזאת בכפוף להסדרי ביטחון. כל זאת כאמור, בהתאם לסיווגו של האסיר (פלילי או בטחוני) ולכללים החלים עליו בהתאם לפקודות שירות בתי הסוהר.

26. יצוין, כי ככל שאסיר או עצור מעוניין לעדכן את בני משפחתו בדבר מצבו הרפואי ונמנע ממנו לעשות כן, מטעמים ביטחוניים או אחרים, ויודגש כי טענות מסוג זה לא הובאו בעתירה, רשאי האסיר או מי מטעמו למצות הליכים בעניין זה מול שירות בתי הסוהר, ובמידת הצורך להגיש לבית המשפט המחוזי עתירת אסיר בעניינו, שכן מדובר במובהק ב-"עניין הנוגע למאסרו" של האסיר, כלשון סעיף 6א לפקודת בתי הסוהר.

27. להשלמת התמונה יצוין, כי בכל הנוגע לעדכון בני משפחות של אסירים ועצורים קטינים, קובעת תקנה 11 לתקנות הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול) (תנאי החזקת קטין במאסר או מעצר), תשע"ג-2012, חובה על צוות בית הסוהר או בית המעצר להודיע להורי הקטין על אשפוזו בבית חולים. כמו כן, סעיף 24 לפקודת נציבות שירות בתי הסוהר 04.08.00 – "החזקת קטינים במעצר/מאסר", קובע כי מתן טיפול רפואי לקטין מחייב את הסכמתו של הורה או אפוטרופוס הקטין.

28. אשר למצבים בהם אסיר או עצור מאושפז באופן דחוף ולא מתוכנן, כאשר אין בכוחו של האסיר לעדכן את בני משפחתו מראש בדבר אשפוזו או הליך רפואי מתוכננים אשר הוא צפוי לעבור, או כאשר חל שינוי פתאומי במצבו הרפואי של האסיר במהלך קיומו של הליך רפואי מתוכנן, באופן המצריך את עדכון בני משפחתו של האסיר, פועלים קציני האסירים בשירות בתי הסוהר ליצירת קשר ועדכון בני משפחתו מדרגה ראשונה של האסיר. כפי שצוין בתשובת שירות בתי הסוהר לפניית העותרות, מיום 26.7.20 (נספח ו' לעתירה), עדכון בני משפחתו של האסיר נעשה על בסיס שיקול דעת הגורמים הרלוונטיים בשירות בתי הסוהר, כנגזרת ממצבו של האסיר, ובשים לב לשיקולי ביטחון ואבטחה עליהם עמדנו לעיל. ככלל, מידע רפואי נמסר רק בכפוף להצגת מסמך ייפוי כוח

וויתור על סודיות רפואית. המידע אודות מצבו הרפואי של האסיר המאושפז בבתי החולים נמסר על ידי צוות בית החולים למשפחה ועל פי החלטת הצוות הרפואי בבית החולים בכפוף להנחיות ולהוראות מטעמם. כאמור בתגובת שירות בתי הסוהר מיום 26.7.20, מקום בו האסיר הוא תושב יהודה ושומרון שאינו אזרח ישראלי, נמסרת הודעה לצלב האדום.

29. כפי שפורט לעיל, לאחר בחינת הדברים בקרב הגורמים הרלוונטיים בשירות בתי הסוהר, הוחלט כי תיערך בחינה בדבר האפשרות לקבוע עקרונות הנוגעים לעדכון בני משפחה של אסירים ועצורים באשר למצבם הרפואי, בעת הימצאותם באשפוז מחוץ לכתלי הכלא, במקרים הרלוונטיים כמפורט לעיל, קרי במצב של אשפוז דחוף ולא מתוכנן וכאשר נבצר מהאסיר עצמו להעביר את המידע לבני המשפחה או להביע עמדתו ביחס להעברת המידע.

על פי הנמסר מגורמי שירות בתי הסוהר, בחינה זו בקרב הגורמים הרלוונטיים בשירות בתי הסוהר החלה, והתקיימו מספר ישיבות בהשתתפות גורמי אגף האסיר, מערך הרפואה וחיבת המבצעים בשירות בתי הסוהר. עם זאת, הבחינה טרם הושלמה נכון למועד כתיבת שורות אלה. מטבע הדברים, העניין דורש בחינה מעמיקה ומורכבת של שיקולים רבים כבדי משקל, ובהם, בין היתר, שיקולי האבטחה המיטבית של האשפוז ושיקולי חיסיון רפואי, אל מול הצורך לעדכן את בני משפחתו של האסיר או העצור במצבו הרפואי. על כן, שותפים לבחינה מורכבת זו גורמי מקצוע ממספר מערכים בשירות בתי הסוהר.

ב.3. עצורים תושבי יהודה ושומרון, שאינם אזרחי ישראל, המוחזקים בידי צה"ל

30. אשר לעצורים בידי המפקד הצבאי באזור יהודה ושומרון, יצוין כי הוראות הדין באזור יהודה ושומרון מחייבות ככלל עדכון אדם קרוב של אדם שנעצר, על דבר המעצר בלבד. לאחר מכן, בהתאם לנוהל שנקבע בבג"ץ 6757/95 **חירבאוי נ' מפקד כוחות צה"ל באזור** (ניתן ביום 11.2.1996), מחויב המפקד הצבאי להעביר, באמצעות מרכז השליטה לענייני כליאה של המשטרה הצבאית (משל"ט כליאה), מידע על מקום החזקתו של עצור, בתגובה לפנייה בנושא של בא כוחה של משפחתו. קרי, משפחתו של עצור רשאית לפנות אל משל"ט הכליאה לשם איתורו, ומשל"ט הכליאה מחויב לעדכן אותה בתגובה בדבר מיקומו, בין אם מיקומו במתקן כליאה, ובין אם הוא שוהה בבית חולים בישראל.

31. כלומר, בני משפחתו של עצור, או מי מטעמם, רשאים לפנות אל משל"ט הכליאה לשם איתורו, ומשל"ט הכליאה מחויב לעדכן אותם בדבר מיקום החזקתו, בין אם מיקומו במתקן כליאה, ובין אם הוא שוהה בבית חולים בישראל.

32. עוד יצוין, כי בצה"ל קיימות הנחיות פנימיות ביחס לאופן הפעלת סמכות ביצוע המעצרים באזור, בהתאם לנסיבות הקיימות ולשם הבטחת עמידתם של כוחות צה"ל באזור בחובותיהם לכיבוד זכויות התושבים המוגנים.

33. הנחיות אלו מעוגנות במסגרת "הוראת פקמ"ז ממעצר עד כליאה" (להלן: **ההוראה**), המסווגת בסיווג "סודי" וכוללת בחובן מידע על אודות שיטות עבודה ונהלים ביחס לפעילות המבצעית ואכיפת הדין באזור, שגילוי עלול לגרום לפגיעה בפעילות המבצעית ואף לפגוע בביטחון האזור.

34. מטרת ההוראה היא "להגדיר את הסמכויות והנהלים המחייבים לביצוע בעת ביצוע עיכוב/מעצר והעברת עצור ע"י כוחות צה"ל/מג"ב הפועלים במרחב הפיקוד ובתוך כך לטייב את תהליך הטיפול בעצורים ולייצר מצב שבו העצורים מועברים בזמן הקצר ביותר מהכוח העוצר לגורם מקצועי לטיפול בעצורים". כן נכתב כי "פיקוד מרכז, באמצעות היחידות הפועלות במרחבו, יעכב, יעצור וינייד עצורים עפ"י הצורך המבצעי/משפטי תוך מתן דגש לאבטחתם, מניעת בריחתם ושמירה על שלום, על כבודם ועל ביטחונם של העצורים".

35. במסגרת ההוראה נכללו הוראות שונות בין היתר בעניין היערכות למעצר; כללי התנהגות בעת ביצוע המעצר והטיפול בעצור (לרבות האיסור על מעצר בעת שניתן להסתפק בעיכובו של אדם); כללים הנוגעים להעברת העצור למתקן כליאה/שהייה; וכן התייחסות לאוכלוסיות מיוחדות (כדוגמת קטינים).

יוער בהקשר זה כי הוראות הנוהל הן סודיות מטעמים מבצעיים, המשיבים ערוכים להגיש את הנוהל לעיונו של בית המשפט הנכבד בלבד במעטפה סגורה, בהסכמת העותרות, וככל שבית המשפט הנכבד ייראה בכך צורך.

36. כמו כן, בני משפחתם של אסירים ועצורים, תושבי האזור, המבקשים לבקר בני משפחה המטופלים בבתי חולים בישראל, רשאים להגיש בקשה להיתר כניסה לישראל לשם ליווי בן המשפחה וזו תיבחן בהתאם לחקיקה ולנהלים הרלוונטיים. ראו לעניין זה, סטטוס הרשאות לכניסת פלסטינים לישראל, למעברם בין אזור יהודה ושומרון לבין רצועת עזה וליציאתם לחו"ל; ובפרט, ראו ההוראות החלות בדבר היתרים לצרכים בריאות ובפרט לליווי חולה (סעיף 2 בפרק ב' (עמ' 13). סטטוס ההרשאות נמצא באתר מתאם פעולות הממשלה בשטחים וזמין בקישור: <https://www.gov.il/he/Departments/policies/authorizationsforentry>

37. עוד יצוין, כי ככל שגורמי הביטחון לא הודיעו לצוות הרפואי כי יש מניעה ביטחונית על מסירת מידע בעניין אשפוזו של העצור לבני משפחתו, ובכפוף לזיהוי ודאי של בני משפחתו, והסכמת המאושפז, או במקרים חריגים בהם המאושפז אינו מצוי בהכרה, ימסרו גורמי בית החולים מידע רפואי בעניינו של עצור המאושפז לבני משפחתו שייפנו בבקשה לקבל מידע זה. ויוער, כי לא הובאו בעתירה דוגמאות למקרים בהן נמסרה כי הייתה מניעה ביטחונית שכזו.

38. כפי שצוין בפתח הדברים, בימים אלו מקיים משל"ט הכליאה בחינה כללית לשם ייעול וטיוב עבודתו. בחינה זו אינה כוללת עניינים העולים מן העתירה, אך עשויה להשליך עליהם. הליך בחינה זה טרם הסתיים.

4.ב. מידע רפואי בעניינם של עצורים תושבי רצועת עזה

39. ראשית, בעניינם של עצורים תושבי רצועת עזה, ותושבי רצועת עזה בכללותם, לא הובאה או נטענה כל דוגמה בעתירה. שנית, למען הסדר הטוב יצוין, כי במסגרת טיפול בעתירה אחרת לה לוותה תשתית פרטנית קונקרטי - בעניינו של העותר 2 דשם, אשר לא היה עצור, ונוזק לטיפול רפואי דחוף בבית חולים בישראל על רקע פציעתו במהלך האירועים על גדר המערכת בין ישראל לרצועת עזה, בג"ץ 4277/21 רופאים לזכויות אדם נ' שר הבריאות (להלן: בג"ץ 4277/21) - הודיע משרד הבריאות ביום 15.2.22 במכתב למנהלי בתי חולים כלליים, כי במקרה בו נמצא מטופל תושב רצועת עזה בבית חולים לצורך קבלת טיפול רפואי שלא מכוח היתר מטעמים הומניטאריים, ומצבו מצריך טיפול הדורש הסכמת אפוטרופוס שאין ביכולת בית החולים להשיג – גורמי הרפואה המוסמכים לכך בבית החולים יכולים להסתייע בגורמים הרלוונטיים במת"ק עזה לצורך איתור ויצירת קשר עם בני משפחה של המטופל או כל גורם אחר שיכול לסייע באיתורם בעזה, בתיאום מול צה"ל ככל שיידרש.

העתק הודעת משרד הבריאות מצורף ומסומן מש/2.

40. עוד יצוין, למען שלמות הדברים, כי תושבי רצועת עזה המעוניינים לקבל היתר כניסה מטעמים הומניטאריים כדי, בין היתר, לבקר את בני משפחתם המטופלים במוסדות רפואיים בישראל, רשאים להגיש בקשה לקבלת היתר כניסה מתאים. בהתאם לנהלי העבודה שסוכמו עם הרשות הפלסטינית, על כלל הבקשות שעניינן כניסת פלסטינים מרצועת עזה לשטח ישראל, להיות מופנות לוועדה האזרחית הפלסטינית ברצועת עזה, אשר מהווה את הגוף האחראי על ריכוז, תיאום, טיפול ותעדוף בקשותיהם של פלסטינים תושבי רצועת עזה להיתר כניסה לצד הישראלי. לאחר סיווג ותעדוף הבקשות, הוועדה האזרחית מגישה את הבקשות בשם תושבי הרשות הפלסטינית ברצועת עזה, אל מת"ק עזה. הבקשות נבחנות על ידי מת"ק עזה ובמסגרת בחינה זו מתקבלת ביחס אליהן התייחסות הגורמים הרלוונטיים, ובכלל כך גורמים ביטחוניים.

41. לאחר שסקרנו את הרקע הנורמטיבי הרלוונטי, נפנה עתה לסקור את פניות העותרות למשיבים והמענים שניתנו להן, וכן נביא את התייחסות המשיבים לדוגמאות הקונקרטיות שהובאו בעתירה.

ג. הטענות העולות מן העתירה

42. כאמור בפתח הדברים, העתירה מערבת גורמים ועניינים שונים, אשר פועלים על בסיס תשתית עובדתית ונורמטיבית שונה, באופן שמקשה על בירורה של העתירה ושל העניינים העולים במסגרתה. כמו כן, הגם שהעתירה שוזרת דוגמאות "לחולים שונים אשר פנו אל העותרות ואשר זכויותיהם וזכויות משפחותיהם נפגעו כתוצאה מנהלים מוסדרים" (ראו סעיף 14 לעתירה), הרי שלא צורף לעתירה כל עותר קונקרטי, אשר נפגע באופן ישיר מנושא העתירה, ופנה לבית המשפט לו הסמכות העניינית הרלוונטית, לאחר מיצוי הליכים פרטני בעניינו.

43. נתייחס להלן לטענות העותרות כפי שהובאו בעתירה, ונדגים כיצד קשיים אלו מתעוררים בהן באופן בולט. ראשית, נסקור את פניותיהן הקודמות של העותרות והמענים שנתנו גורמי המשיבים. שנית, נבחן את טענות העותרות, על ידי התייחסות לדוגמאות הקונקרטיות המובאות בעתירה.

ג.1. פניות העותרות למשיבים והמענים

44. כמפורט בעתירה, בחודש יוני 2020 פנו העותרות למשיבים בבקשות לקבלת מידע בעניין עדכון משפחות אסירים המאושפזים בבית חולים במצבם הרפואי (נספח ה' לעתירה).

45. ביום 26.7.20 השיב שירות בתי הסוהר, תשובה מפורטת ומנומקת, כדלקמן:

1. ראשית נבקש להדגיש ולציין כי ההודעה למשפחה הוא נגזרת של שיקול דעת כאשר הקו המנחה הוא מצב האסיר.

2. לא קיים נוהל העוסק בעדכון משפחותיהם של אסירים ועצורים המאושפזים בבתי החולים במצבם הרפואי של האסירים העצורים, יחד עם זאת הנוהג הקיים בשירות בתי הסוהר הינו כי באחריות ק. אסירים למסור הודעה למשפחה כמפורט להלן:

✓ כאשר מדובר במצב רפואי סביר לא נמסרת הודעה למשפחה וזאת בעיקר מטעמי ביטחון על מנת שלא יגיעו לבית החולים.

✓ ככל שהמצב הרפואי מורכב/קשה נמסרת הודעה למשפחה לרבות בחינת אפשרות לקיום שיחת טלפון ומתן אפשרות למשפחה לבקר את האסיר.

3. לעניין מועד ההודעה, הרי שגם זה תלוי מצבו הרפואי של האסיר, ככל והאסיר יצא מהביס"ר במצב קשה נמסרת הודעה מיידית לבני המשפחה, לרבות אם קיימת החמרה במהלך האשפוז.

4. ככלל, מידע רפואי נמסר רק בכפוף להצגת מסמך ייפוי כוח וויתור על סודיות רפואית. בנוגע לעדכון במצב הרפואי של האסיר המאושפז בבתי החולים, המידע אודות מצבו הרפואי נמסר ע"י צוות בית החולים למשפחה ועל פי החלטת הצוות הרפואי בבית החולים בכפוף להנחיות ולהוראות מטעמם.

5. לעניין קטינים - כל פעולה או טיפול בעניינם, מחייבת הודעה לאפוטרופוס וקבלת אישורו, קל וחומר כאשר מוצא קטין לבית החולים גם אם לצורך בדיקה וגם אם לצורך אשפוז.

6. כאשר מדובר בתושב שטחים, נמסרת הודעה לצל"א ובמקרים חריגים בהם מדובר באסיר אשר ימיו ספורים, אף מאפשרים ביקור מטעמים הומניים של בני המשפחה, לא פעם פעלנו בשיתוף עם צל"א לאפשר כניסת משפחה".

צילום המענה מטעם שירות בתי הסוהר מיום 26.7.20 צורף לעתירה כנספח ו'.

46. יצוין, כי העותרות ניהלו מספר תכתובות נוספות מול שירות בתי הסוהר בהמשך לפנייתם מיום 14.3.21. ביום 13.5.21 מסרו גורמי שירות בתי הסוהר לעותרות כי "הנושא הועבר לטיפול של ר' אגף האסיר שתחת אחריותה מצוייה מחלקת הרפואה בשירות בתי הסוהר, על מנת להסדיר בנוהל מתאים את הסוגייה נושא פנייתך".

צילום התכתובות בין העותרות לגורמי שירות בתי הסוהר צורף כנסח י"א לעתירה.

47. ביום 11.8.20 השיבו גורמי המנהל האזרחי באיו"ש לפניית העותרות, וביום 4.7.21 השיבו גורמים בדובר צה"ל לפנייה נוספת של העותרות מיום 13.12.20. בעניינה של העתירה נכתב במענה מטעם גורמים בדובר צה"ל כך:

"אשר לסוגיית עדכון משפחות עצורים מאושפזים, מושא פנייתכם, נציין כי בהתאם לנהלים הפנימיים בצה"ל, במקרים בהם הועבר עצור לאשפוז ממושך בבתי חולים בישראל, מועבר על כך דיווח למשל"ט הכליאה הצה"ל, אשר כידוע מספק מידע ביחס לעצורים פלסטינים לפניית המגיעות לפתחו. נהלים אלה אף חודדו לאחרונה לגורמי צה"ל הרלוונטיים. לצד האמור, נדגיש כי אין חובה בדין לבצע פניה יזומה למשפחת עצור לעדכון על דבר העברתו לטיפול רפואי".

צילום המענה מטעם גורמי המנהל האזרחי צורף כנספח ז' לעתירה; צילום המענה מטעם דובר צה"ל מיום 4.7.20 צורף כנספח ח' לעתירה.

48. ביום 14.3.21 פנו העותרות לגורמי המשיבים, ב"בקשה להסדרת נהלים בנושא עדכון משפחות אסירים ועצורים אודות מצבו הרפואי של בן משפחה בעת העברתו או המצאות באשפוז במוסד מחוץ לכותלי בית הסוהר".

צילום הפנייה מיום 14.3.21 צורף כנספח ט' לעתירה.

49. ביום 22.3.21 השיב משרד הבריאות לפניית העותרות, כדלקמן:

"1. מעיון במכתבכם, לא עולה כי ההתנהלות הנוהגת בבתי חולים בנוגע לעניין שבנדון, מצדיקה כתיבת נוהל או חוזר של משרד הבריאות.
2. ככל שיובא לידיעתנו מקרה פרטני בצירוף פרטים מלאים וכתב ויתור על סודיות, בו עולה לכאורה התנהלות לא ראויה של מוסד רפואי כלשהו – התלונה תיבחן ותיבדק כמקובל.
3. ככל שמדובר בעצור או אסיר, הנתון למשמורת ואחריות שירות בתי הסוהר או המפקד הצבאי, נפנה להתייחסות מטעמם המובאת במכתבכם שבנדון".

צילום המענה מטעם משרד הבריאות מיום 22.3.21 צורף לעתירה כנספח י'.

50. יצוין, כי תגובת משרד הבריאות לפניית העותרות, תואמת את עמדת משרד הבריאות כפי שכבר הוצגה במענה לפנייה משנת 2017 מטעם העותרת 1, באותו עניין, למנכ"ל משרד הבריאות. ביום 11.6.17 נשלח מענה לעותרת מטעם פרופ' איתמר גרוטו, לפיו, לאחר שקילת הדברים בכובד ראש ודיון פנימי שנערך בראשות המשנה למנכ"ל משרד הבריאות, לא מצא המשרד לכונן להיענות לבקשת העותרת. נמסר כי במצב הנוכחי אין תועלת, מקום או צורך בחוזרים או בהנחיות רגולטוריות נוספות, אך אין באמור כדי לשלול אפשרות וצורך לבדוק מקרים פרטניים בהם צוותים רפואיים לא פעלו לפי הנטען כשורה, וככל שישנם מקרים פרטניים הדורשים לדעת העותרת בירור, המשרד יודה לקבלם והם יעברו לבירור בדרך המקובלת.

צילום המענה לפניית העותרת משנת 2017 מטעם פרופ' גרוטו מצורף ומסומן מש/3.

ג.2. התייחסות המשיבים לדוגמאות שהובאו בעתירה

51. לטענת העותרות, "הצוות הרפואי לא פועל בשגרה לאפשר קשר בין המאושפזים לעולם החיצון, כולל ועיקר משפחותיהם של המטופלים, באופן עצמאי ואף ברוב המקרים לא מסכים לקשר שהמשפחות יוזמות ורואה עצמו כפוף להוראותיהם של המשיבים 2 ו-3 בעניין זה" (סעיף 10 לעתירה); כמו כן, לטענתן קיבלו העותרות לאורך השנים פניות רבות מצד בני משפחה של כלואים, שבהן התלוננו כי אינם מצליחים לקבל כל עדכון אודות מצבם הרפואי של קרוביהם המאושפזים בבתי חולים, ולעיתים הפנייה הגיעה מהצוות הרפואי (סעיף 11 לעתירה).

52. בהמשך לכך, מביאות העותרות "דוגמאות מחיי היומיום לבעייתיות הקיימת בהעדר נהלים מוסדרים" (סעיף 14 לעתירה). אף מדוגמאות אלו עולה בבירור, כי העתירה כורכת בתוכה עניינים רבים שונים ונפרדים, אשר קיים קושי רב להתייחס אליהם במסגרת עתירה אחת, ולעיתים אף קיים קושי להתייחס אליהן כלל בשל העדר אפשרות לזהות את האדם אליו מתייחסת הטענה. למעלה מן הצורך, תובא להלן התייחסות המשיבים ביחס למרבית הדוגמאות:

א. סעיף 14.1 לעתירה – "ע.מ" – על פי הנטען בעתירה, ע.מ, תושב האזור, נעצר והועבר לאשפוז לאחר שנורה ונפצע באורח אנוש, כאשר משפחתו עדכנה (ככל הנראה את אחת העותרות) כי במשרדי המת"ק באזור מגוריהם ובמשרדי הצלב האדום לא היה מידע אודות העצור. יוער כי העותרות לא צירפו כל מסמך, או פרטים שיאפשרו לזהות את "ע.מ", ולא צירפו פרטים בדבר פניות המשפחה למת"ק.

על פי הנמסר ממשל"ט הכליאה, ביום המצוין בסעיף 14.1 לעתירה (24.4.19), נעשו מספר פניות למשל"ט הכליאה בעניינם של עצורים עם ראשי התיבות המצוינים בעתירה. בהיעדר פרטים מזהים נוספים קיים קושי לוודא האם נעשתה פנייה בעניינו של העצור המוזכר בעתירה.

יצוין, כי במסגרת תיאור המקרה, טוענות העותרות באשר להיתר הביקור שניתן לאחיו של ע.מ, וכן כי המקרה הגיע לידיעת העותרת 1 "מהצוות הרפואי בבית החולים שביקש ליצור קשר עם המשפחה כדי שיוכלו ללוות את הפצוע בימיו האחרונים". ברי, כי טענות לעניין היתרי כניסה לישראל מאיו"ש אינן עניינה של עתירה זו, אשר גם כך כורכת בתוכה עניינים רבים שונים ונפרדים, וממילא לא סיפקו העותרות די פרטים כדי שיוכלו המשיבים לברר עניין זה.

ב. סעיף 14.2 לעתירה – "מ.כ" – על פי הנטען בעתירה, מ.כ הוא תושב האזור אשר נפצע מירי חיילים ונעצר. "המשפחה עודכנה על ידי הצבא כי מ.כ. מאושפז בבית החולים הלל יפה, אך לא על מצבו וזאת בכל ימי אשפוזו שם".

קרי, במקרה זה, בניגוד לנטען במקרה הקודם, המשפחה עודכנה על ידי הצבא בדבר אשפוזו של העצור. אלא, שכפי שעולה מהמסמכים שצורפו לעתירה בעניין מ.כ (נספח ג', בעמ' 34-37), העותרת 1 טענה כי המשפחה הגישה בקשה לקבלת היתר כניסה לישראל, וזו סורבה, ובית החולים לא עדכן את המשפחה באשר למצבו הרפואי של העצור.

על כך ישיבו המשיבים, ראשית, כי כאמור, דחיית בקשה לקבלת היתר כניסה לישראל אינה ממין עניינה של עתירה זו (ואף בעניין זה מצוי סעד חלופי בבית המשפט לעניינים מנהליים). שנית, במקרה זה לא נטען כי לעצור לא הייתה יכולת ליצור קשר בעצמו עם משפחתו, ולעדכן אותה במצבו הרפואי.

ג. סעיף 14.3 – "ש.ח" – על פי הנטען בעתירה, מדובר בעצור שעבר במהלך מאסרו, בתחילת חודש יולי 2020, ניתוח לב, כאשר "רק שבועיים אחרי הניתוח נודע למשפחתו כי הוא פונה לבית החולים סורוקה במצב קשה. רק לאחר שנשלחה פניה מטעם רל"א למנהל מחלקת כירורגית לב וחה... המשפחה קיבלה אפשרות להגיע לבית החולים ולשוחח עם הרופא המטפל".

מבדיקת גורמי שירות בתי הסוהר עולה, כי מדובר בעצור פלילי אשר יצא לניתוח לב **מתוכנן** ביום 16.6.20 ושהה באשפוז עד ליום 21.6.20. כפי שפורט ברקע הנורמטיבי לעיל, מאחר ומדובר היה באסיר פלילי, הרי שהיה ביכולתו לעדכן את בני משפחתו טלפונית אודות הניתוח שהיה עתיד לעבור ואשר היה בידעתו.

עוד על פי הנמסר מגורמי שירות בתי הסוהר, בני המשפחה היו מעודכנים בכל פרטי האשפוז בזמן אמת, וזאת ניתן ללמוד מכך שכבר ביום בו אושפז, 16.6.20, פנה ב"כ העצור לשירות בתי הסוהר בבקשה כי יתאפשר לבני המשפחה לבקרו. לאחר ששוחרר האסיר מאשפוז, זכה האסיר לביקור משפחתו בבית הסוהר ביום 28.6.20. בהמשך, ביום 9.7.20 אושפז האסיר פעם נוספת בחשד שלקה בזיהום לאחר הניתוח. ביום 13.7.20 פנתה משפחתו של האסיר למנהל המחלקה הכירורגית בה אושפז (הפנייה צורפה כחלק מנספח ג' לעתירה, עמ' 38), ומכאן שהמשפחה ידעה גם על אשפוזו השני של האסיר, לרבות מקום אשפוזו, לכל היותר, חמישה ימים לאחר שאושפז, ולטענתה קיבלה בהמשך לפנייה זו אפשרות להגיע לבית החולים ולשוחח עם הרופא המטפל.

ד. סעיף 14.4 – "ע.ח" – על פי הנטען בעתירה, "מדובר בתושב ישראל וידוע כחרש ואילם, נעצר בחודש אוגוסט 2020 לאחר שנורה. ע.ח אושפז בבית החולים שערי צדק, במהלך אשפוזו וגם לאחר ששוחרר מאשפוז, משפחתו לא עודכנה במצבו". לטענות אלו, לא צורפו כל מסמכים או פרטים מזהים נוספים.

בשל מיעוט הפרטים, לא ניתן להבין על מי מדובר ולאיזה מקרה ספציפי הטיעון מתייחס. כאמור, ככל שישנה טענה כלפי מוסד רפואי, יש למצות הליכים מולו ולפנות אליו על מנת לברר את הסוגיה, או לפנות אל משרד הבריאות לשם המשך בירור המקרה הפרטני.

ה. סעיף 14.5 – "ע.ע" – על פי הנטען בעתירה, "ע.ע הינו תושב הגדה המערבית שנעצר ואושפז בתאריך 8.11.20 בטיפול נמרץ בבית החולים סורוקה כשהוא מורדם ומונשם. רק לאחר פנייה מטעם רל"א והתערבות הלשכה המשפטית של בית החולים, קיבלה המשפחה לאחר כשבוע אישור להיות בקשר שוטף עם הצוות המטפל עד לשחרורו מאשפוז".

במקרה זה, לא נטען כי המשפחה לא ידעה על אשפוזו של העצור. כעולה מפניית העותרת 1 למנהל מחלקת טיפול נמרץ במרכז רפואי סורוקה, שצורפה לעתירה (נספח ג', עמ' 39 לעתירה), המשפחה ידעה על האשפוז, לכל המאוחר יומיים לאחר שבוצע. כמו כן, מהמענה שנשלח מהלשכה המשפטית של המרכז הרפואי שצורף לעתירה (נספח ג', עמ' 41), עולה כי זה ניתן ארבעה ימים ממועד הפנייה, וכי האישור ניתן באופן חריג, ובתנאים מסוימים, בשים לב לחובת הסודיות הרפואיות כלפי העצור.

1. סעיף 14.6 – "ע.ח" – על פי הנטען בעתירה, "ע.ח הינו תושב הגדה המערבית, כלוא שנים רבות. בת זוגו פנתה לרל"א ביום 26.11.20 לאחר שנודע לה כי הוא הועבר לאשפוז בב"ח סורוקה ועתיד לעבור ניתוח לב מורכב...פניה למנהל מחלקת כירורגית לב וחזה בב"ח סורוקה לא נענתה. ע.ח שוחרר מאשפוז לאחר שעבר ניתוח מעקפים בלי שהמשפחה קבלה כל עדכון על כך". הפנייה לבית החולים צורפה לעתירה (נספח ג', עמ' 42-43). בנוסף צורפה גם פנייה לשירות בתי הסוהר, בבקשה לאפשר לבת זוגו לשוחח איתו (נספח ג', עמ' 44-45).

מבדיקה שערכו גורמי שירות בתי הסוהר עולה, כי מדובר באסיר ביטחוני אשר יצא לניתוח מתוכנן, ביום 24.11.20. בשל היותו אסיר ביטחוני, ככלל הוא איננו נמצא בקשר טלפוני עם בני משפחתו. יחד עם זאת, כפי שפורט לעיל, אסיר ביטחוני רשאי להגיש בקשה לבצע שיחת טלפון מטעמים הומניטריים לשם עדכון בני משפחתו בדבר הליך רפואי מתוכנן אותו הוא צפוי לעבור.

במקרה המתואר, לא ידוע לשירות בתי הסוהר על הגשת בקשה כאמור מטעם האסיר. מפניית העותרת לבית החולים מיום 27.11.20 עולה כי בני משפחתו של האסיר עודכנו בפרטי האשפוז של האסיר ובהליך הרפואי אותו הוא עובר. יוער, כי הפנייה שנעשתה לשירות בתי הסוהר ביום 7.12.20, נעשתה שלושה ימים לאחר שכבר חזר האסיר לבית הסוהר, ולכן אינה רלוונטית לעניינה של העתירה. עם זאת יצוין, כי במענה שניתן מטעם גורמי שירות בתי הסוהר לפנייה זו הובהר גם כן, כי באפשרות האסיר לפנות בבקשה לקיום שיחה מטעמים הומניטריים.

2. סעיף 14.7 – "ע.ג" – על פי הנטען בעתירה, מדובר ב"אסיר תושב הגדה המערבית שאושפז בשנת 2020 לאחר שנדבק בקורונה בכלא. רק לאחר ששוחרר, כעבור כשבוע, עודכנה המשפחה באמצעות רל"א, כי האסיר אושפז עקב קשיי נשימה".

מבדיקת גורמי שירות בתי הסוהר עולה, כי האסיר, המוגדר כאסיר בטחוני, יצא ביום 16.1.22 לבית החולים בעקבות המלצת רופא שירות בתי הסוהר, נבדק בבית החולים וחזר עוד באותו היום אל בית הסוהר. משכך, לא עלתה לעמדת גורמי שירות בתי הסוהר הצדקה לעדכון יזום מטעם גורמי שירות בתי הסוהר של בני משפחתו של האסיר, אודות הוצאתו לבדיקה זו. יצוין, כי גם במקרה זה מדובר באסיר המוגדר כאסיר ביטחוני, ולכן לא היה רשאי לבצע שיחות טלפון, אך הוא היה רשאי להגיש בקשה לבצע שיחת טלפון מטעמים הומניטריים לשם עדכון בני משפחתו בדבר מצבו הרפואי. יחד עם זאת, מבדיקה שנערכה בשירות בתי הסוהר עולה כי האסיר לא הגיש בקשה לבצע שיחת טלפון לפני או אחרי אירוע זה.

נוסף על האמור, ביום 24.1.21 פנתה העותרת לשירות בתי הסוהר לבירור בעניינו של האסיר, פנייה זו צורפה לעתירה (נספח ג', עמ' 46); וביום 28.1.21 העביר שירות בתי הסוהר לעותרת 1 מענה, המפרט את העובדות ביחס לאשפוזו של האסיר כאמור, אותו לא טרחו העותרות להזכיר.

ח. סעיף 14.8 – "ח.מ" – על פי הנטען בעתירה, מדובר באסיר, תושב האזור הסובל מלוקמיה. "בסוף דצמבר 2020 אושפז בבית חולים סורוקה עקב התדרדרות במצבו. משפחתו ועו"ד המייצג אותו לא הצליחו במשך כחודש מהאשפוז לקבל מידע אודות מצבו. ביום 28.1.21 פנתה רל"א למנהל מחלקת טיפול נמרץ שבה הוא הוחזק באותה עת וביקשה לאפשר למשפחה קשר שוטף עם הצוות המטפל ד"ר קליין אישר את הבקשה ואיפשר לאביו להיות בקשר רציף עם צוות המחלקה לאורך האשפוז".

מבדיקת גורמי שירות בתי הסוהר, בניגוד למתואר לעיל, וכפי שאף עולה מפניית העותרת 1 למנהל מחלקת טיפול נמרץ (נספח ג', עמ' 47), המשפחה ביקרה את האסיר באשפוז כבר ביום 18.1.21. על פי הנמסר מגורמי שירות בתי הסוהר, אישור זה ניתן כבר ביום 14.1.21. העותרות אינן מציינות מתי נעשתה פנייה לאחר מכן לעמוד בקשר עם הצוות הרפואי, כאשר כפי שפורט לעיל, בקשה זו כפופה לעניינים של סודיות רפואיות. משנעשתה פנייה, אשר כעולה ממנה, צורף לה "אישור בית המשפט השריעי בבית לחם למינוי האבא כאפוטרופוס זמני בענייני הטיפול הרפואי של בנו", ממילא כפי שעולה מהעתירה, הבקשה אושרה.

למען שלמות התמונה יצוין, כי ביום 15.2.21 שוחרר האסיר ממאסרו, לאחר שהתקבלה בקשה להקל בעונשו בשל מצבו הבריאותי.

ט. סעיף 14.9 – "נ.ב" – על פי הנטען בעתירה, מדובר ב"תושב הגדה נפצע מירי בעת מעצרו בתאריך 8.2.20 והועבר לאשפוז במחלקת טיפול נמרץ במרכז הרפואי העמק. משפחתו פנתה לרל"א ומסרה, כי ניסיונותיה ליצור קשר עם צוות המחלקה לא צלחו וזאת בטענה כי מדובר בעצור. פניה של רל"א לבית החולים לא נענתה".

על פי הנמסר מגורמי משל"ט הכליאה המקרה אינו מוכר להם. עם זאת, יוער כי לא נטען בעתירה כי בני המשפחה לא ידעו היכן הוא מאושפז, וממכתב הפנייה שצורף לעתירה (נספח ג', עמ' 49), עולה כי בני המשפחה ידעו לכל המאוחר על אשפוזו במרכז הרפואי העמק, למחרת אשפוזו, ואף שוחחו עם רופא בית החולים מהמחלקה הרלוונטית, שמסר על פי הנטען במכתב הפנייה "כי לא יוכל למסור מידע בטלפון". המענה לפנייה זו, ככל שניתן על ידי מרכז רפואי העמק, לא צורף לעתירה. ככל שמיצו העותרות הליכים מול המרכז הרפואי כדי לברר את הסוגיה ופנייתן לא נענתה, היו יכולות העותרות לפנות למשרד הבריאות בנושא. פנייה כזו לא צורפה לעתירה ואף לא נטען שכזו נעשתה.

י. סעיף 14.10 – "ס.ג" – על פי הנטען בעתירה, מדובר בקטין בן 15 תושב האזור, שנעצר בשעות הלילה ולהוריו "לא נמסר להיכן היה עתיד להילקח ועל סיבת מעצרו", המשפחה הגישה עתירה לצו "הביאס קורפוס", בג"ץ 7206/20 פלוני נ' מפקד כוחות צה"ל בגדה המערבית, ובמסגרת הטיפול בה נמסר לה שהקטין הועבר לבדיקה רפואית בבית חולים.

בתגובה שהוגשה לעתירה בבג"ץ 7206/20, בעניין מקום הימצאו של העצור כאמור, פורטה השתלשלות הדברים בעניינו של הקטין. כעולה מהתגובה, בעת מעצרו נמסרה לעותר ולאביו סיבת מעצרו. הקושי באיתור העצור במקרה דנן, נבע מריבוי המקומות בהם שהה העצור ופרקי הזמן הקצרים אשר שהה בהם. עוד נמסר בתגובה כי הגורמים הרלוונטיים עודכנו בפרטי העניין "במטרה לטייב את מעבר המידע – בין הרשויות ואל משפחות עצורים – בעתיד". ביום 27.10.20 ניתן פסק דין בעתירה המורה על מחיקת העתירה, עם צו להוצאות. גורמי המשיבים מתייחסים בכובד ראש להערות בית המשפט הנכבד בפסק הדין, לעניין יידוע קרוביו של אדם אודות עובדת מעצרו ומקום החזקתו. עם זאת, יובהר כי העתירה דנן אינה עוסקת בנושא זה.

יא. סעיף 14.11 – "ק.נ" – על פי הנטען בעתירה, מדובר ב"צעיר פלסטיני תושב הגדה אשר נעצר על ידי כוחות מיוחדים, ובמהלך מעצרו נפצע. להוריו לא נמסר כל מידע אודות המעצר ולא אודות מצבו הרפואי" המשפחה הגישה עתירה, בג"ץ 277/22 נ' חלה נ' מפקד כוחות הצבא בגדה המערבית, לצו הביאס קורפוס על מנת לאתרו. "בחלוף למעלה מ-24 שעות נמסרה תשובה דרך הפרקליטות לפיה העצור מוחזק בכלא עופר וזאת לאחר שנלקח לבית חולים "שערי צדק" שם רגלו גובסה בעקבות שבר".

על פי הנמסר מגורמי משל"ט כליאה, במסגרת הטיפול בעניינו של העצור נעשו ניסיונות על ידי משל"ט הכליאה לשם איתור העצור, אך לא עלה בידו לעשות כן טרם הגשת העתירה. ביום 26.1.22 נמחקה העתירה וניתן צו להוצאות. עם זאת, דומה כי גם מקרה זה אינו רלוונטי לעניינה של העתירה.

53. נוסף למקרים המתוארים צירפו העותרות לעתירה מספר פניות נוספות לבתי חולים, בעניינם של אחרים, מבלי שטרחו לתאר את טענותיהן לגבי מקרים אלו בעתירה עצמה. למען שלמות התמונה, נתייחס גם למקרים אלו בקצרה:

(א) פניית העותרת 1 מיום 15.3.21, שצורפה כחלק מנספח ג' בעמ' 50 לעתירה, ממוענת לקרפ"ר שירות בתי הסוהר, ועניינה בתנאי החזקתו שם. משכך, ובהיעדר תיאור טענות העותרות ביחס למקרה זה, לרבות מיצוי הליכים מול בית החולים הדסה עין כרם המוזכר בפנייה אף שזו כאמור אינה ממוענת אליו, על פני הדברים, עניינה אינו רלוונטי לטענות העולות מהעתירה.

(ב) בפניית העותרת 1 מיום 22.6.21, שצורפה כחלק מנספח ג' בעמ' 51 לעתירה, למרכז הרפואי סורוקה, נטען כי הפנייה היא בשם משפחתו של מטופל "המאושפז מאתמול", קרי בני משפחתו של האסיר, ידעו על אשפוזו, לרבות מיקום האשפוז. המענה לפנייה זו, ככל שניתן על ידי המרכז הרפואי סורוקה, לא צורף לעתירה. ככל שמיצו העותרות הליכים מול המרכז הרפואי כדי לברר

את הסוגיה ופנייתן לא נענתה, וכך לא נטען, היו יכולות העותרות לפנות למשרד הבריאות בנושא. פנייה כזו לא צורפה לעתירה ואף לא נטען שכזו נעשתה.

(ג) בפניית העותרת 1 מיום 28.7.21, שצורפה בעמ' 52 לעתירה כחלק מנספח ג', נטען כי בני משפחתו של אדם בשם ע.ב., לא הצליחו לקבל עדכון לגבי מצבו הבריאותי. על פי הנמסר מגורמי המרכז הרפואי הלל יפה, למיטב זיכרונו, ולאחר שניתן לגורמים המטפלים אישור לכך, וזאת לאחר שבוצע זיהוי ודאי של בני משפחתו, התקיימו מספר רב של שיחות טלפוניות עם משפחתו של ע.ב.

54. מצוידים ברקע הנורמטיבי הרלוונטי, בסקירת המענים לפנייתיהן של העותרות ובהתייחסות הקונקרטיה לדוגמאות שהובאו בעתירה (עד כמה שניתן היה), נעבור להציג את עמדת המשיבים.

ד. עמדת המשיבים

ד.1. דין העתירה לדחייה על הסף

55. המשיבים יטענו כי דין העתירה להידחות על-הסף, וזאת לאור הצטרפות עילות הסף שיפורטו להלן.

56. ראשית, דין העתירה להידחות על הסף בשל כוללנותה. העתירה כורכת בתוכה עניינים שונים ונפרדים, המצויים באחריותם של משיבים שונים וגופים שונים אצל משיבים שונים, ובבסיסם תשתית עובדתית ונורמטיבית שונה. כפי שקבע בית המשפט הנכבד בפסקי דין שניתנו על ידו, עירוב גורמים ועניינים שונים כפי שנעשה על ידי העותרות בעתירה דן, מקשה על בירורה של העתירה ושל העניינים העולים במסגרתה, ועל כן דינה לדחייה על הסף.

בית המשפט הנכבד שב ופסק ביחס לעתירה הכוללת מספר נושאים נפרדים כי "ההידרשות אל כל אחד מהם עשויה להיות שונה, וכך גם ההכרעה בהם והנמקתה. משכך, קיבוצם יחד תחת אכסניה משותפת לא יוכל לעמוד" (בג"ץ 2336/05 חליפה נ' משרד הפנים (ניתן ביום, 17.11.05)). כן ראו והשוו בשנינויים המחויבים: בג"ץ 1530/21 פורום קהלת (ע"ר) נ' משרד החקלאות ופיתוח הכפר, פסקה 13 (ניתן ביום, 17.6.21); בג"ץ 7741/19 שלוש השקמים- העמותה לקידום החיים והסביבה בגליל המערבי נ' הוועדה לתשתיות לאומיות, פסקה 12 (4.7.21); בג"ץ 1469/22 אלי בן עיון נ' משרד החקלאות, פסקאות 8-10 לפסק דינו של כב' השופט שטיין (ניתן ביום, 17.5.22); בג"ץ 2864/20 מועצה אזורית בוסתאן אלמרג' נ' שר הפנים, פסקה 4 לפסק דינו של כב' השופט קרא (ניתן ביום, 10.9.20).

המשיבים סבורים כי דברים אלו יפים בשנינויים המחויבים לעתירה דן.

57. כפי שהדבר עולה מנוסחון הרחב והכללי של הבקשות למתן צו על תנאי, העותרות מבקשות כי במסגרת עתירה אחת, בית המשפט הנכבד יורה לארבעת המשיבים, שר הבריאות, שירות בתי הסוהר, המפקד הצבאי לאזור יהודה ושומרון, ומתאם פעולות הממשלה בשטחים – לקבוע נהלים כתובים הנוגעים לעדכון משפחות אסירים ועצורים במצבם הרפואי בעת אשפוזם מחוץ לבתי הכלא, לרבות נהלים ספציפיים המבוקשים בעתירה.

אמנם, לכלל המשיבים יש נגיעה לעניינם של אסירים או עצורים, אך ברי כי זו שונה בתכלית מבחינת אופייה, טבעה, היקפה, משכה, הסמכויות המוענקות למשיבים בחוק לעניין זה, החובות והאחריות המוטלות עליהם מתוקף החוק בעניינים אלו, והתשתית העובדתית והנורמטיבית עליה נגיעתם לעניין האסירים והעצורים נשענת – כל זאת כפי שפירטנו לעיל ביחס למשיבים השונים.

משכך, המענה הרלוונטי על ידי כל אחד מהמשיבים לסעדים המבוקשים על ידי העותרות, עשוי לגעת בעניינים אחרים ונפרדים השונים זה מזה, ועליו להתברר במסגרת הליכים קונקרטיים, לאחר מיצוי הליכים כלפי הגופים הרלוונטיים לעניין.

עניין זה דווקא מתחדד על רקע הדוגמאות במובאות בעתירה, מהן עולה בבירור כי הטענות בכל מקרה ומקרה אינן מופנות כלפי גורם אחד ובכל מקרה מתעוררת סוגיה שאינה אחידה. לעמדת המשיבים, כפי שניתן לראות מההתייחסויות לדוגמאות אלו, העתירה אינה מצביעה על עניין ברור ואחיד הדורש טיפול ועיגון בנהלים, אלא כורכת בתוכה בליל של עניינים שונים ונפרדים, המשתרעים על היבטים שונים של תרחישים אפשריים ומגוונים, אשר לחלקם אין כלל מכנה משותף, ושאינם מצביעים יחד באופן ברור על בעיה רוחבית כזאת או אחרת, אשר מקומה להיפתר במסגרת טענות כוללניות אלו.

כמו כן, פירוט הדוגמאות דלעיל דווקא מצביע על הצורך לפנות באופן פרטני לגורמים הרלוונטיים (בין אם זה שירות בתי הסוהר, בית החולים, המפקד הצבאי) על מנת שניתן יהיה להבין את התשתית העובדתית העומדת ביסוד הפנייה ומה הטענה כלפי אותו גורם המצדיקה בחינה.

58. שנית, והגם שהעתירה שוזרת דוגמאות "לחולים שונים אשר פנו אל העותרות ואשר זכויותיהם וזכויות משפחותיהם נפגעו כתוצאה מנהלים מוסדרים" (ראו סעיף 14 לעתירה), הרי שלא צורך לעתירה כל עותר קונקרטי בצירוף תשתית עובדתית קונקרטית, ומיצוי הליכים פרטני בעניינו מול הרשות המנהלית הרלוונטית.

59. לכאורה, העתירה מבקשת להתגבר על המימד החזותי – היעדר עותר קונקרטי – בדרך של שזירת דוגמאות בגדרי העתירה וללא אף עותר קונקרטי ומסוים שצורף לה. המשיבים סבורים כי אין במתכונת דיונית זו בכדי להתגבר על טענת הסף. שכן, מאחר שמדובר בדוגמאות ולא בעותרים קונקרטיים, לא רוכש הסכסוך את יסוד הספציפיות הנדרש לצורך מתן הכרעה שיפוטית. במילים אחרות, הטענה בדבר כוללניות העתירה נותרת בעינה, שכן זו נובעת ממהותה. צירוף דוגמאות רבות – מחזק דווקא את כוללניות העתירה ולא מפיגה.

לעמדת המשיבים, לפיה אין מקום לדון בעתירות הנעדרות תשתית עובדתית פרטנית, אחיזה ברורה גם בפסיקת בית המשפט הנכבד; אף ביחס ל"עתירות המעלות שאלות משפטיות חשובות ועקרוניות"; ראו למשל, האמור בבג"ץ 9600/09 **האגודה לזכויות האזרח בישראל נ' שר הפנים** (ניתן ביום, 2.2.10) (להלן: **בג"ץ 9600/09**); בג"ץ 4300/20 **האגודה לשמירת זכויות הפרט נ' הכנסת** (ניתן ביום, 16.12.20).

זאת ועוד, המשיבים יטענו כי לכל הפחות ביחס לחלק מהמקרים, לא מן הנמנע כי הם היו באים על פתרונם עם נקיטה במיצוי הליכים אל מול הרשות המנהלית הרלוונטית.

60. שלישית, בתוך כך, המשיבים יוסיפו ויטענו, בהקשר זה, כי ביחס למקרים בהם אסירים או עצורים מבקשים ליצור קשר עם בני משפחותיהם, הרי שלפחות בחלק מהנסיבות קיים סעד חלופי מובהק בדמות הגשת עתירת אסיר לבית המשפט המחוזי, במקרים פרטניים בהם לטענת האסיר נפגעות זכויותיו. כידוע, ככל שלאסיר טענות בדבר פגיעה בזכויותיו או בתנאי מאסרו, הרי שיש באפשרותו לפנות בעתירת אסיר בעניין זה לפי פקודת בתי הסוהר, ועתירה זו תידון לגופה (ראו לעניין זה סעיף 62א לפקודת בתי הסוהר).

61. העתירה מבקשת, בין היתר, לאפשר לאסירים ועצורים כלואים יצירת קשר עם בני משפחותיהם בעת אשפוזם מחוץ לכתלי בית הסוהר. המשיבים סבורים כי ככל שעלה קושי בעניינו של אסיר או עצור, אשר מעוניין לעדכן את בני משפחתו בדבר מצבו הרפואי, הרי שבמובהק המדובר ב-עניין הנוגע למאסרו, כלשון סעיף 62א לפקודת בתי הסוהר, ומכאן שלבית המשפט המחוזי קיימת סמכות לדון בעתירת אסיר בעניין.

משכך הדבר, אין כל מקום שבית המשפט הנכבד יידרש לטענות העותרים בעניין בקשה לקביעת נוהל שיאפשר עדכון בני משפחתם של אסירים ועצורים על ידם בדבר מצבו הרפואי, וזאת כאשר הן מועלות על ידי העותרות בדרך של עתירה לבג"ץ, ולא 'בדרך המלך' באמצעות הגשת עתירת אסיר (ראו והשוו לעניין זה: בג"ץ 6905/20 עמותת דרור למשפחה נ' ממלא מקום נציב שירות בתי הסוהר (ניתן ביום, 9.12.20).

בהקשר זה נקבע לאחרונה בבג"ץ 1143/22 עמותת דרור למשפחה ואח' נ' השר לביטחון פנים ואח' (פורסם באר"ש, 14.4.22) כי "במקרה דנן טעם זה לדחייה על הסף אינו פורמאלי בלבד, אלא משתלב בכך שבחינת הקשיים הכרוכים בהפקדת כספים עבור אסירים במקרים פרטניים, עשויה לחדד את הסוגיות העומדות על הפרק והשינויים הנדרשים, ככל שאלה אפשריים, באופן קונקרטי". בהתייחס לכך ששירות בתי הסוהר ציין כי בוחן ביצוע שינויים הרלוונטיים לנושא העתירה בבג"ץ 1143/22 ציין בית המשפט הנכבד, כי "החובה לשקול, אין פירושה חובה לשנות מנהלים קיימים – הכל לפי הממצאים והמסקנות שיתקבלו".

62. יובהר כי בכך שהעותרות הן עמותות המעלות טענות כלליות בנוגע למדיניות המשיבים, אין כדי לשנות מכך שדרך המלך להעלות טענות כגון דא היא באמצעות הגשת עתירת אסיר לבית המשפט המחוזי. "כלליותה" או "עקרוניתה" הנטענת של העתירה אין בהן כדי לשנות לעניין קיומו של הסעד החלופי (ראו והשוו: רע"ב 433/07 הוכברג נ' שירות בתי הסוהר (ניתן ביום, 2.12.07), שם קבע בית המשפט הנכבד כי תקיפה חוקתית של סעיף חוק, בעניין שיש לו נגיעה למאסרו של אסיר, יכולה להיעשות במסגרת עתירת אסיר, קל וחומר לענייננו).

לשיטת המשיבים, העתירה דנן אינה באה בגדרי אותם מקרים נדירים המצדיקה דיון בעתירה לבג"ץ חלף הגשת עתירת אסיר בעניינו הקונקרטי. מטעם זה סבורים המשיבים כי דין העתירה להידחות על הסף.

63. על כן, לעמדת המשיבים דין העתירה שבכותרת להידחות על הסף, בהיותה כוללת, משהיא מערבת גורמים ועניינים שונים באופן שמקשה על בירורה, משלא צורף לה עותר קונקרטי ומשקיים בעניינים העולים בה סעד חלופי בדמות הגשת עתירת אסיר.

2.ד. למעלה מן הנדרש – מספר הערות לגופם של דברים

64. כפי שתואר לעיל, ביחס לכל גורם ישנה מסגרת נורמטיבית בדבר עדכון בני משפחה של עצירים ואסורים. מסגרת נורמטיבית זו יש בה מענה באמצעות דרכי הפעולה הקיימות.

65. כך, בכל הנוגע לשירות בתי הסוהר, אסירים יכולים לעדכן את בני משפחותיהם באמצעות ביקורים (לרבות ביקורי עורכי דין) וקיום שיחות טלפון עמם ככל שמדובר באסירים פליליים, או ביקורים או הגשת בקשה לקיום שיחת טלפון כאמור, ככל שמדובר באסירים ביטחוניים. הדבר נכון אף ביחס לאסירים המצויים במהלך אשפוזם (בהתאם לסיווג האסיר), כפי שתואר לעיל, תוך הפנייה לנוהל אבטחת אסיר באשפוז, בסעיף 22 לעיל. כמו כן, ביחס לאסירים קטינים מחויב שירות בתי הסוהר ביצירת קשר עם אפוטרופוס של הקטין עם אשפוזו בבית חולים. לצד זאת, פירוט המידע שיימסר לבני משפחותיהם של האסירים או העצורים המאושפזים כפוף לטעמים ביטחוניים, כאשר עולה חשש לפגיעה בביטחון או בשלום הציבור.

ככל שמדובר באסיר או עצור שאין בכוחו לעדכן את משפחתו כאמור, קציני שירות בתי הסוהר פועלים ליצירת קשר ועדכון בני משפחתו של האסיר או הצלב האדום, בדבר מקום אשפוזו ומצבו הרפואי, והכל בכפוף לחובת הסודיות הרפואית עליה עמדנו בפרק הראשון לתגובה ולהיבטי ביטחון.

66. **יצוין, כאמור לעיל, כי בהיעדר מניעה ביטחונית למסור מידע אודות מקום אשפוזו של האסיר, רשאים בני המשפחה לפנות אל צוות בית החולים בהתאם להנחיות ולהוראות בית החולים. ויוער כי, לא הובאו בעתירה דוגמאות למקרים בהן נמסרה הודעה כי הייתה מניעה ביטחונית שכזו ואף נהפוך הוא – הדוגמאות המתייחסות לשירות בתי הסוהר כוללות פנייה לבית החולים עצמו, משמע, המידע אודות עצם האשפוז ומיקומו, הייתה ידועה לבני המשפחה, ולמעשה לא היה עוד כל מידע נוסף ששירות בתי הסוהר יכול היה למסור בעניינו של האסיר או עצור.**

67. בתוך כך, מתקיים בימים אלו הליך בחינה בשירות בתי הסוהר לשם בחינת האפשרות לגיבוש עקרונות הנוגעים לעדכון בני משפחה של אסירים ועצורים במצבם הרפואי, בעת הימצאותם באשפוז מחוץ לכתלי הכלא באופן דחוף ולא מתוכנן, כאשר אין בכוחו של האסיר לעדכן את בני משפחתו מראש בדבר האשפוז או ההליך הרפואי, או כאשר חל שינוי פתאומי במצבו הרפואי של האסיר במהלך קיומו של הליך רפואי מתוכנן, באופן המצריך את עדכון בני משפחתו של האסיר. כאמור, עדכון בני משפחתו של האסיר במצבו הרפואי מחייב שקילת שיקולים שונים, וביניהם החובה לשמירה על סודיות רפואית והתחשבות בצרכי ביטחון ואבטחה, כפי שפורט בהרחבה לעיל.

68. אשר לעצורים תושבי אזור יהודה ושומרון, כאמור, בני משפחתם של העצורים רשאים לפנות משל"ט הכליאה לשם איתור העצור. משל"ט הכליאה מחויב להגיב לפנייה עם תשובה בדבר מקום

החזקתו של העצור, בין אם הוא נמצא במתקני הכליאה של גורמי צה"ל או של שירות בתי הסוהר ובין אם הוא שוהה בבית חולים בישראל. כאמור לעיל, בימים אלו מקיים משל"ט הכליאה בחינה כללית לשם ייעול וטיוב עבודתו. בחינה זו אינה כוללת עניינים העולים מן העתירה, אך עשויה להשליך עליהם. הליך בחינה זה טרם הסתיים.

69. יצוין, כי ככל שגורמי הביטחון לא הודיעו לצוות הרפואי כי יש מניעה ביטחונית על מסירת מידע בעניין אשפוזו של העצור לבני משפחתו, ובכפוף לזיהוי ודאי של בני משפחתו, והסכמת המאושפז, או במקרים חריגים בהם המאושפז אינו מצוי בהכרה, ימסרו גורמי בית החולים מידע רפואי בעניינו של עצור מאושפז לבני משפחתו שיפנו בבקשה לקבל מידע זה. וכאמור, לא הובאו בעתירה כל דוגמאות למקרים בהם הייתה מניעה ביטחונית שכזו.

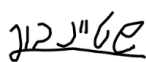
70. אשר לתושבי רצועת עזה, בהתאם לעדכון שניתן על ידי המשיבים ביחס לעתירה בבג"ץ 4277/21, הודיע משרד הבריאות, כי גורמי הרפואה המוסמכים לכך יכולים להסתייע בגורמי מת"ק עזה לשם איתור ויצירת קשר עם בני משפחותיהם של מטופלים או כל גורם אחר שיכול לסייע באיתורם בעזה, בתאום מול צה"ל ככל שיידרש. ממילא יצוין, כי לא הוצגה בעתירה זו כל תשתית עובדתית רלוונטית הנוגעת לעצור תושב רצועת עזה, גם לא בדוגמאות שהוצגו על ידי העותרת, לרבות לא מיצוי הליכים רלוונטי או פניה כלשהי לרשויות בעניין זה, ורק מן הטעם האמור דין הטענה להידחות.

71. טרם סיום יצוין, כי ככל שיתעורר מקרה קונקרטי בעניינו של אסיר או עצור אשר בני משפחתו אינם מעודכנים בהליך רפואי שהוא עובר בבית חולים בישראל, ביכולתם לפנות לגורמים הרלוונטיים על מנת לברר את העניין. ככל שהמענה שיינתן על ידי הגורמים הרלוונטיים לא יספק את הפונים, הרי שטענותיהם שמורות להם, ופתוחה בפניהם הדרך לפנות לערכאה המוסמכת לדון בעניינם.

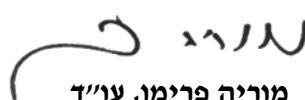
72. לפיכך, וכפי שפורט לעיל, המשיבים סבורים כי דין העתירה להידחות על הסף, ולגופה. זאת, תוך שמירת זכויות טענות העותרים בטענותיהם, אל מול כל גורם.

לחלופין, ככל שבית המשפט הנכבד יראה בכך צורך, נכונים המשיבים להגיש הודעת עדכון מטעמם בתוך 120 ימים.

73. העובדות המפורטות בתגובה זו הנוגעות לשירות בתי הסוהר אומתו ואושרו על ידי יאיר כהן, ראש תחום ליוויים ובתי משפט בשירות בתי הסוהר; העובדות המפורטות בתגובה זו הנוגעות למשל"ט הכליאה אומתו ואושרו על ידי אמה לטוביץ, רמ"ד הפעלה ומבצעים בחיל המשטרה הצבאית; והעובדות המפורטות בתגובה זו הנוגעות למשרד הבריאות אומתו ואושרו על ידי הגר מזרחי, ראש חטיבת הבריאות במשרד הבריאות.

מתן שטיינבוך, עו"ד
עוזר במחלקת הבג"צים
בפרקליטות המדינה

מוריה פרימן, עו"ד
סגנית בכירה א' במחלקת הבג"צים
בפרקליטות המדינה

היום, י"ד אב תשפ"ב
11 אוגוסט 2022